

Gazze 200 Bin İnsanın Katledildiği Bosna'nın Kaderini Yaşıyor

"İnsan soykırım yapabilen tek canlıydı."

"Katliamın ilk kurbanı insan vicdanıdır. Vicdanın ölmüşse eğer, herkesi gözünü bile kırpmadan öldürebilirsin."

"Sizi saçmalıklara inandırabilenler, size katliam yaptırabilirler." Voltaire

Gazze de İsrail'in saldırıları dördüncü ayının sonunda 26 bin insan katledildi 6 bin kayıp ve 64 bin yaralı var. 1 milyon insan evini terk etti; konaklama problemi büyük sorun. Gazzeliler çadır ve naylon branda arıyorlar, yardım kamyonlarının girişine sınırlı sayıda izin verildiği için düzenli bir dağıtım da mümkün değil. Gazze şeridinin genelinde açlık, izdiham, kaos ve belirsizlik var. İnsanlar artık Han Yunus'tan, güneyden de güneye sınır mahallerine Refah'a göç ediyorlar ve burası son göç noktası. Bir sonraki durak olarak Sina kaldı. Bu Gazze'de yaşayan Filistinlilerin ikinci veya üçüncü göçü oluşturuyor. Zira mevcut Gazze sakinlerinin %70'i Gazze'nin etrafında İsrail'in işgal ettiği topraklardan iltica edenlerden oluşmaktadır. 1967 Arap-İsrail savaşı sonrası Filistin göçü çok sayıda Filistin köyünün yerle bir edilmesi de dahil olmak üzere, Altı Gün Savaşı sırasında ve sonrasında yaklaşık 280.000 ila 325.000 Filistinli topraklarının İsrail tarafından ele geçirilmesi sonucunda ülkelerini terk etmek zorunda kalmıştı.

Uluslararası Adalet Divanının Soykırım Davası Umut Verici

Diğer yandan Uluslararası Adalet Divanı, cuma günü karar duruşmasında İsrail'in Gazze'de soykırımı önlemek için tüm tedbirleri almasına hükmetti. Gazze'deki felaket boyutundaki insani durumun, tedbir kararı vermesini gerektirecek düzeyde "acil tehlike" teşkil ettiğini belirten mahkeme, İsrail'e, "soykırım suçu anlamına gelecek tüm adımları önleme ve cezalandırma talimatı" verdi. Karar metni İsrail'den, ordu güçlerinin soykırım suçu işlememesini garanti etmesini ve insani durumu düzeltmesini de istedi. İsrail alınan tüm önlemlerle ilgili bir ay içinde mahkemeye rapor sunacak. Bu rapor Güney Afrika'yla da paylaşılacak. Mahkeme ayrıca Hamas'ın elindeki tüm rehinenin derhal serbest bırakılmasını da talep etti.

Güney Afrika'nın açtığı soykırım davasının tamamının değerlendirilmesinin yıllar alması bekleniyor. Ancak UAD'nin verdiği ilk hukuki kararın, diplomatik ve siyasi sonuçları olacak. Mahkemenin tedbirleri bağlayıcı ancak İsrail'in uymaması halinde bir yaptırım gücü bulunmuyor.

Uluslararası adalet divanının kararı fiilen soykırımı durdurmazsa da bir başlangıç olarak olumlu bir gelişme olarak telakki edilmelidir. Gerçekten süreci iyi takip edilirse kesin sonuçlar alınmasa da İsrail'i uluslararası arenada zora sokacak bir fırsat yakalanabilir. Bu dava uzun soluklu bir dava olacaktır. Filistin'in gerçek dostları bu davaya gereken önemi, siyasal ve hukuksal çabayı verirse mahkemeden somut karar fayda çıkma ihtimali var. Gazze'yi savunmak isteyen ülkeler, hükümetler, hukukçularını bu davada görevlendirmeli ve kamu diplomasi aktörlerini seferber etmelidir.

Gazze'de katliamlar yaşanırken doğu toplumları hünerli olduğu belagat, retoriğin ötesine geçemezken batı dünyasında ise, ilk günden beri devam eden istikrarlı realist tepkiler ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nin tarihe not düşen Uluslararası Adalet Divanı (UAD) çıkışı doğu toplumları hem mutlu hem de mahcup etti.

Filistinli aktörler UAD'ın kararını memnuniyetle karşılarken, İsrail yönetimi başbakanı Netanyahu, "sadece yanlış değil, çirkin bir karar" diyerek tepki gösterdi. İsrail Başbakanı Netanyahu geçtiğimiz günlerde

mahkeme kararına uymayacaklarını ve savaşa devam edeceklerini açıkça ilan etmişti. Ancak kararın, İsrail üzerine uluslararası kamuoyu baskısını artırması bekleniyor. UAD'nin kararı İsrail basınında yankı buldu. Times of Israel, "Adalet Divanı İsrail aleyhine karar verdi. Soykırımı önlemek için her türlü önlemi alma çağrısı yaptı fakat ateşkesi hükmetmedi" derken Jerusalem Post "Mahkeme soykırımı önle dedi, Gazze'deki savaşı bitirme emri vermedi" başlığını attı.

ABD, ise Gazze'de soykırım 'belirtisi' görmediğini açıkladı. Anlaşılan o ki ABD İsrail'i desteklemeye devam edecek. Karar, dünyanın dört bir yanındaki ülkelerin Gazze'deki savaşa bakışını da etkilemesinin yanı sıra BM Genel Kurulunda Gazze'de ateşkes karar tasarılarını veto eden ABD'nin de tavrında değişime neden olacağı beklentisi kuşku.

Bu kararın önemi ayrıca hukuki bir nitelik taşımasından kaynaklanıyor. Zira bugün kadar BM genel kurulunda İsrail aleyhinde siyasi kararlar alınıyordu ancak bunun çok fazla değeri yoktu. İlk defa BM'nin bir yargı organı olan UAD İsrail aleyhine bir karar alıyor. İsrail'in dokunulmazlığı bitiyor, Holokost'un istisnâi ve istisması bitiyor. Her ülke, üniversite ve şirket İsrail ve kurumlarıyla ilişkilerinde artık 'soykırımı suç ortağı' olma endişesiyle hareket edecektir. Bundan sonra İsrail daha dikkatli olacak.

Batı'daki Tepkiler ve İslam Ülkelerinin Acziyeti Tarihi bir Toplumsal Kırılmaya Doğru Gidiyor

Gazze'de tıbbi gıda ve su yardımları, ihtiyaçları karşılanmıyor, açlık ve hastalıklar öldürücü boyutlara doğru everilmektedir. Gazze'nin çocuk, kadın ve yaşlı insanlarında psikolojik veya ruhsal bir çözümlene süreci yaşanmaktadır.

Komşu Arap ülkeleri, özellikle Mısır kapısı Gazze'nin en büyük ikinci ölüm sebebi haline gelmiş vaziyettedir. 3 ay evvel 57 İslam ülkesinin (İİT) Suudi Arabistan da gerçekleştirdiği Filistin zirvesi eklentilere cevap verememesi Filistin liderleri ve halkının İslam ülkelerine karşı çok ciddi bir hayal kırıklığı yaşamasına sebep olmuştur. Gazze savaşı ile İslam dünyasında birçok ülkenin imajı cazibesi ve itibarı büyük yara almış durumdadır. Gazze ölürken katliamları durduracak ortak bir yaptırım gücünün yokluğu Ortadoğu ve İslam dünyası toplumlarında genç kuşaklarda zihinsel anlamda patolojik kırılmalara sebep olacağı aşikâr.

Gazze savaşı İsrail, Filistin ve İslam dünyasında çok ciddi tektonik fayları harekete geçirecek siyasal, dini, kültürel bir değişim sürecine, yeni tartışmalara yol açacaktır. Avrupa da istikrarlı kararlı bir şekilde Gazze için eylem yapmaya devam eden sivil ve siyasi arenada insanlık adına güzel örneklikler sunmaya devam ediyor. İslam ülkelerinden beklenen toplumsal ve siyasal desteklerin çok zayıf olması, Güney Afrika ve Batı Hristiyan ülkelerinden gelen ilgi Ortadoğu Müslüman halkları açısından sarsıcı ve düşündürücü neticelere yol açabilir. Güney Afrika Cumhuriyeti, "Gazze'deki Filistin halkına soykırım yaptığı" gerekçesiyle İsrail hakkında uluslararası adalet divanına dava açmış olması Filistin'in 75 yıllık tarihi direnişinde önemli bir dönüm noktası olabilir. Adalet ve özgürlük kırmızı çizgimizdir diyen Hristiyan Güney Afrika, Gazze de İsrail'in soykırım katliamına karşı önemli bir görev üstlenerek tarihe not düşmüştür. Güney Afrika Cumhuriyeti tüm insanlığın vicdanını yansıtan örnek bir mücadele verdi. Artık bu saatten sonra İslam ülkeleri liderlerinin çok sık kullandığı "Kudüs Kırmızı çizgimizdir" sözünün (bedelsiz) bir karşılığı olmayacaktır. Bu sözün tek hakkeneni Güney Afrika Cumhuriyeti mi olduğu sorusu düşündürüyor.

Diğer yandan yıllardır Kudüs kırmızı çizgimizdir diyerek Filistin hassasiyeti siyasal retorik çitasını en yüksek seviyede yükselten kimi İslam ülkeleri Gazze katliamı karşısında sadece kınama toplantıları ve protesto yürüyüşlerinin ötesine geçememiş olmaları tarihi bir kırılma oluşturuyor. 7 Ekim ile birlikte Pakistan, İran, Mısır ve Suudi Arabistan gibi atom bombası, gelişmiş füzeler, ekonomik güç potansiyeline sahip ülkelerin seyirci durumuna kalmaları düşündürücüdür.

Filistin halkının nabzını tutmak amacıyla son bir ayda görüştüğümüz Gazze ve Filistin diasporanın yanısıra siyaset sivil toplum ve öğrencilerin ortak kanaati İslam dünyası liderleri ve kamuoyuna derin bir kırılganlık içerisinde olduğudur. Hemen hemen tüm Filistinlilerin ortak kanaati Filistin'in en önemli ihtiyacı kangren haline gelmiş sorununun çözüm yollarının sürekli tartışılması değil, İslam İşbirliği Teşkilatı 57 üye ülkesinin İnsani Yardım (*Filistini İmar*) formatından dışarıya çıkamamış olmasıdır.

Buradan hareketle Filistin işgali konusunda Güney Afrika Cumhuriyeti, İspanya, Belçika, Portekiz, İngiltere, İrlanda, İtalya, Almanya, Fransa gibi birçok ülke de bulunan Filistin dostları ve Sosyalist Enternasyoneller ile oluşturulacak güç birliği, işbirliğini sağlanması gerekiyor.

**

Filistin halkı ve direnişi en doğal hakları için verdikleri onurlu mücadelelerine dünyanın vicdan sahibi insanlarından azami destek görmektedir. Gazze için hala umut var. Bosna nasıl direndi ise Gazze halkı da son nefesine kadar direnecek mücadele azmine sahiptir. Bu halkın ihtiyacı olan tek şey haklı mücadelesine küresel (Batı, Doğu Asya, Avrupa) ilişkiler ağını güçlendirerek desteği sonuna kadar sağlamaktır.

Ancak Gazze'nin akıbeti Bosna'ya benzeyebilir; 2018'den bu yana en şiddeti ve uzun süren bir saldırıya soykırıma maruz kalıyor. Bosna da Sırpların katliamına seyirci kalan ABD, İngiltere, Almanya ve Fransa bugün aynı şekilde Gazze'de Filistinlilerin katliamlarına askeri, diplomatik ve ekonomik destek veriyor.

İslam ülkeleri o gün de Bosna soykırımını engelleyememişti fakat insani yardım noktasında iyi sınav vermişlerdi. Bugün Filistinlilere yönelik saldırıların boyutuna baktığımızda her geçen gün insan ve toprak kaybına karşı İslam dünyası büyük bir acziyet ve çaresizlik içinde. Bu durum önümüzdeki yıllarda İslam toplumları nasıl bir toplumsal hareketliliği tetikleyeceği esas Gazze krizinden sonra şekillenecektir. Ancak şu bir gerçek; bundan sonra artık aynı Ortadoğu kalmayacağı açıktır. İslam liderleri günü kurtarmaktan ziyade yaklaşmakta olan tehlikelere karşı somut reçeteler bulmak ve harekete geçmek zorundadırlar. Aksi halde "küresel Aksa Tufanı'nın" önünde hiç kimse duramayacaktır.